

Position paper Tax Justice NL over belastingafdracht multinationals

28 mei 2019

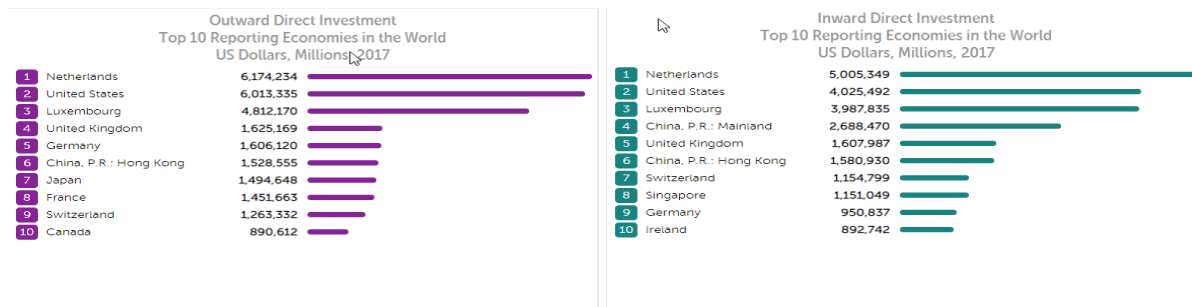
De hoorzitting over belastingafdracht door multinationals is georganiseerd naar aanleiding van het zoveelste bericht in de media over een multinational die niet of nauwelijks belasting betaalt in Nederland. Dit ondermijnt het vertrouwen van de burger in de overheid, het vertrouwen in een waardevolle bijdrage van bedrijven en de belastingmoraal. Wanneer multinationals te weinig belasting betalen wordt de rekening bovendien verschoven naar individuele burgers. In Nederland en internationaal is de trend van verschuivende belastingdruk duidelijk zichtbaar. Het zijn niet alleen de verschillende belastingontwijkingsmogelijkheden die ervoor zorgen dat veel multinationals te weinig betalen. Ook de internationale belastingrace naar de bodem met steeds lagere tarieven voor de winstbelasting draagt daaraan bij. Nederland doet daar met haar huidige beleid volop aan mee.

Het is lastig om een goed beeld te krijgen van de mate waarin multinationals bijdragen aan de schatkist. Vanuit de overheid worden daar nooit cijfers over gegeven. Door dit gebrek aan openheid is men in feite afhankelijk van indirecte signalen of van lekken om toch een goed beeld te krijgen. Zo kwam NRC Handelsblad in 2008 er dankzij een lek achter dat multinationals vrijwel geen belasting betalen. Er werd gezegd dat van de twintig grootste bedrijven in Nederland er nog geen vijf vennootschapsbelasting betalen. In reactie op dat nieuws liet staatssecretaris de Jager weten dat de 23 AEX genoteerde bedrijven op dat moment tezamen goed waren voor €1.3 miljard aan belastinginkomsten. Omdat dit een cijfer op geaggregeerd niveau was kon de staatssecretaris deze informatie geven. Desondanks is dit cijfer sindsdien nooit meer gegeven.

Zou men elk jaar deze of, veel beter nog, meer gedetailleerde cijfers geven dan had men beter inzicht kunnen krijgen in het verloop in van belastingbetaling door multinationals, zodat men beter gefundeerd discussies kan voeren over belastingheffing bij multinationals. Dit is waarom Tax Justice Nederland al jaren pleit voor publieke country by country reporting. De hoogte van de inkomsten wordt door meerdere zaken beïnvloed, zoals conjunctuur, winsten en tarieven, maar ook door de mate waarin belasting wordt ontweken.

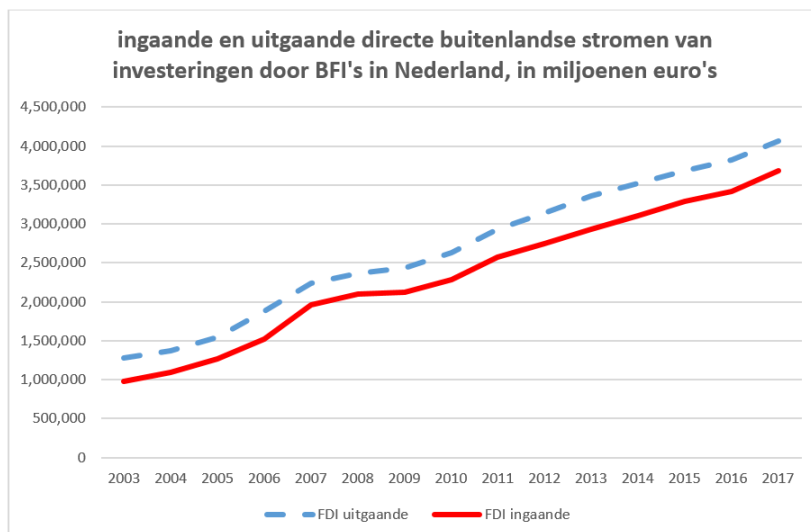
De mate waarin belasting wordt ontweken is bij gebrek aan transparantie nu moeilijk vast te stellen, maar op basis van de beschikbare gegevens zijn er wel inschattingen van te maken. Zo werd in het vorig jaar uitgekomen rapport 'The missing profits of nations' op basis van een economisch model berekend hoeveel dat er via Nederland voor 57 miljard euro aan winst wordt verschoven. Volgens dezelfde berekeningen is Nederland samen met Ierland en Luxemburg verantwoordelijk voor 80 procent van de winstverschuivingen vanuit Europa.

Het is onder andere dit rapport waarop het Europese Parlement haar kritiek op Nederland baseerde, toen het ons land bestempelde als belastingparadijs. Maar men heeft veel meer onderzoek gebruikt bij de onderbouwing van haar conclusies. Verschillende onderzoeken kijken naar de enorme rente- en royaltystromen of naar de omvang van de foreign direct investments. Daarin prijkt Nederland helemaal bovenaan de lijstjes, zowel voor ingaande als uitgaande buitenlandse investeringen.

Die eerste plek valt niet te verklaren uit de grootte van de Nederlandse economie. En dat geldt natuurlijk ook voor Luxemburg, die in beide lijstjes op plek 3 staat. De werkelijke reden dat de bedragen die door deze landen heen gaan zo enorm zo groot zijn is dat het gaat om landen die een spilfunctie spelen als internationaal belastingparadijs voor multinationals. Door de mate waarin deze landen door multinationals worden gebruikt als tussenschakel naar belastingparadijzen als Bermuda en Jersey, maar ook door de mogelijkheden die er binnen de landen zelf zijn om winstbelasting te ontwijken.

Die stromen zijn bovendien, ondanks verschillende maatregelen tegen belastingontwijking, in de afgelopen periode enorm toegenomen. Cijfers van DNB lieten een stijging zien in stromen via Nederland van 75% in de afgelopen 10 jaar.

Bron: DNB

Tal van publicaties in binnen en buitenland wijzen op de rol die Nederland speelt en blijft spelen. Al deze bevindingen hebben geleid tot een grotere internationale druk op Nederland om het beleid te wijzigen. Nadat Nederland zich eerder in Europees verband heeft verzet tegen bronbelastingen op uitgaande rente en royaltystromen, besloot de nieuw aangetreden regering in 2017 toch een conditionele bronheffing te gaan invoeren. Deze nog in te voeren heffing wordt sindsdien als belangrijk argument aangevoerd waarom Nederland geen belastingparadijs zou zijn. Het lastige is alleen dat de wet waarin dat wordt geregeld nog altijd niet bekend is.

Ervaring met eerdere voorstellen om belastingontwijking aan te pakken laat zien dat de wetten die daar invulling aan moeten geven nogal eens worden afgezwakt. Zo werd bij invulling van de ATAD richtlijn een zwakke variant ingevoerd van de CFC-regels tegen winstverschuiving naar belastingparadijzen, waar andere EU-lidstaten wel kozen voor de strenge variant. Ook is er wel erg makkelijk te voldoen aan de nieuwe substanceregels waarmee de brievenbusmaatschappijen zouden

moeten worden aangepakt. Met name waar het de grote multinationals betreft zullen deze weinig zoden aan de dijk zetten.

De vraag is nu of de aangekondigde beleidswijzigingen voldoende zijn. Het CPB heeft afgelopen najaar al laten weten dat de aangekondigde bronbelastingen op rente en royalties waarschijnlijk niet afdoende zijn om van de rol als doorstroomland af te komen. Ze houden namelijk de financiële stromen van en naar andere doorsluislanden niet tegen, waaronder landen als Zwitserland, Ierland en Luxemburg. Daarnaast zijn er andere mogelijkheden om belasting te ontwijken die ongemoeid worden gelaten. Zo wordt er nog altijd niets gedaan aan de informeel kapitaal rulings waardoor bedrijven voor vele miljarden aan belasting kunnen ontwijken. Ook de huidige liquidatieverliesregeling schept wel erg veel mogelijkheden om de belastbare winst in Nederland te drukken, zoals we bijvoorbeeld zien bij Shell. Het is dan ook goed dat er een initiatiefwetsvoorstel ligt waarmee deze wordt ingeperkt. Uiteraard moet het voorstel dan wel ongeschonden door beide Kamers heenkomen.

Geconcludeerd kan worden dat nog altijd vele overheden belastinginkomsten mislopen als gevolg van het Nederlandse beleid. Omgekeerd loopt ook de Nederlandse overheid veel belastinginkomsten mis. Hoeveel? Dat blijft onduidelijk wanneer de overheid en bedrijven daar niet meer openheid over geven. Alleen via lekken en klokkenluiders komen dergelijke zaken tot nu toe een enkele keer naar boven. De Nederlandse overheid zal daarom in ieder geval de volgende stappen moeten zetten om ervoor te zorgen dat er meer openheid komt over belastingbetaling door multinationals en om belastingontwijking tegen te gaan:

- Volledige transparantie over de tax rulings.
- Zwaar inzetten op Europese overeenstemming over publieke CBCR en anders met gelijkgezinde landen een koplopersrol gaan spelen en het nationaal invoeren.
- Maatregelen nemen om belastingontwijking via infokap structuren tegen te gaan.
- Maatregelen tegen winstverschuiving (zoals CFC en bronbelasting) versterken.
- Internationaal samenwerken aan een minimum effectief belastingtarief.

Wanneer het gaat om openheid van zaken over hoeveel winstbelasting wordt betaald in elk land, kunnen bedrijven natuurlijk ook zelf hun verantwoordelijkheid nemen en er direct mee aan de slag gaan. Ook kunnen ze openlijk hun steun uitspreken voor publieke Country by Country reporting en er daarmee aan bijdragen dat hierover internationale afspraken worden gemaakt. Voor banken zijn er al dergelijke afspraken gemaakt. Voor andere bedrijven moet dat dus ook kunnen. De plannen liggen er. Multinationale ondernemingen zouden zich van hun goede kant kunnen laten zien door zich er openlijk voor uit te spreken.

